

Data.....

Imię i nazwisko.....

Grupa.....

Ocena.....

PĘCZNIENIE

Ćwiczenie 1. Zmiana wagi i objętości nasion podczas pęcznienia

Wykonanie

50 nasion grochu i 50 ziarniaków kukurydzy dokładnie zważyć. Następnie dokonać pomiaru objętości nasion. W tym celu do cylindra o objętości 100 ml nalać 50 ml wody, wsypać nasiona i szybko odczytać poziom wody w cylindrze (**wzrost objętości cieczy ponad 50 ml równy jest objętości nasion**).

Następnie przenieść nasiona wraz z wodą do osobnych zlewek o pojemności 250 ml. Jeśli zajdzie taka potrzeba uzupełnić poziom wody w zlewkach tak, aby nasiona pozostawały przykryte wodą. Po 30, 60, oraz 90 minutach przeprowadzić pomiary masy i objętości nasion. W tym celu nasiona należy odsączyć na sitku, osuszyć dokładnie ręcznikiem papierowym, zważyć, a następnie dokonać pomiaru objętości w sposób opisany powyżej.

Wyniki kolejnych pomiarów zestawić w *tabeli 1*.

Gatunek	Czas [min]	Masa [g]			Czas [min]	Objętość [ml]		
		suche	spęczniałe	różnica		suche	spęczniałe	różnica
groch	30				30			
	60				60			
	90				90			
kukurydza	30				30			
	60				60			
	90				90			

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Ćwiczenie 2. Wpływ temperatury na szybkość i stopień pęcznienia

Wykonanie

Odważyć 3 porcje nasion grochu po 10 g, wsypać do trzech zlewek i zalać wodą destylowaną. Jedną porcję umieścić w lodówce, drugą w temperaturze pokojowej, trzecią w termostacie w temperaturze ok. 37 °C. Po 15, 30 oraz 45 minutach zmierzyć zmiany masy i objętości nasion jak w ćwiczeniu 1. Obliczyć zmiany masy i objętości w procentach. Wyniki kolejnych pomiarów zestawzić w tabeli 2.

Tabela 2

Temperatura [°C]	Czas [min]	Masa		Objętość	
		[g]	[%]	[ml]	[%]
5	0				
	15				
	30				
	45				
25	0				
	15				
	30				
	45				
37	0				
	15				
	30				
	45				

[illegible]

Ćwiczenie 3. Wpływ stężenia roztworu na pęcznienie

Wykonanie

Przygotować roztwory NaCl o różnych stężeniach (podanych w kolumnie 4 tabeli) mieszając podaną w kolumnie 2 ilość ml roztworu wyjściowego z wodą (kolumna 3).

1	2	3	4
Stężenie roztworu wyjściowego NaCl [M·dcm ⁻³]	Ilość roztworu wyjściowego NaCl [ml]	Ilość H ₂ O [ml]	Stężenie końcowe roztworu NaCl [M·dcm ⁻³]
3	100	0	3
3	66	134	1
1	20	180	0,1
0,1	20	180	0,01
0	0	100	0

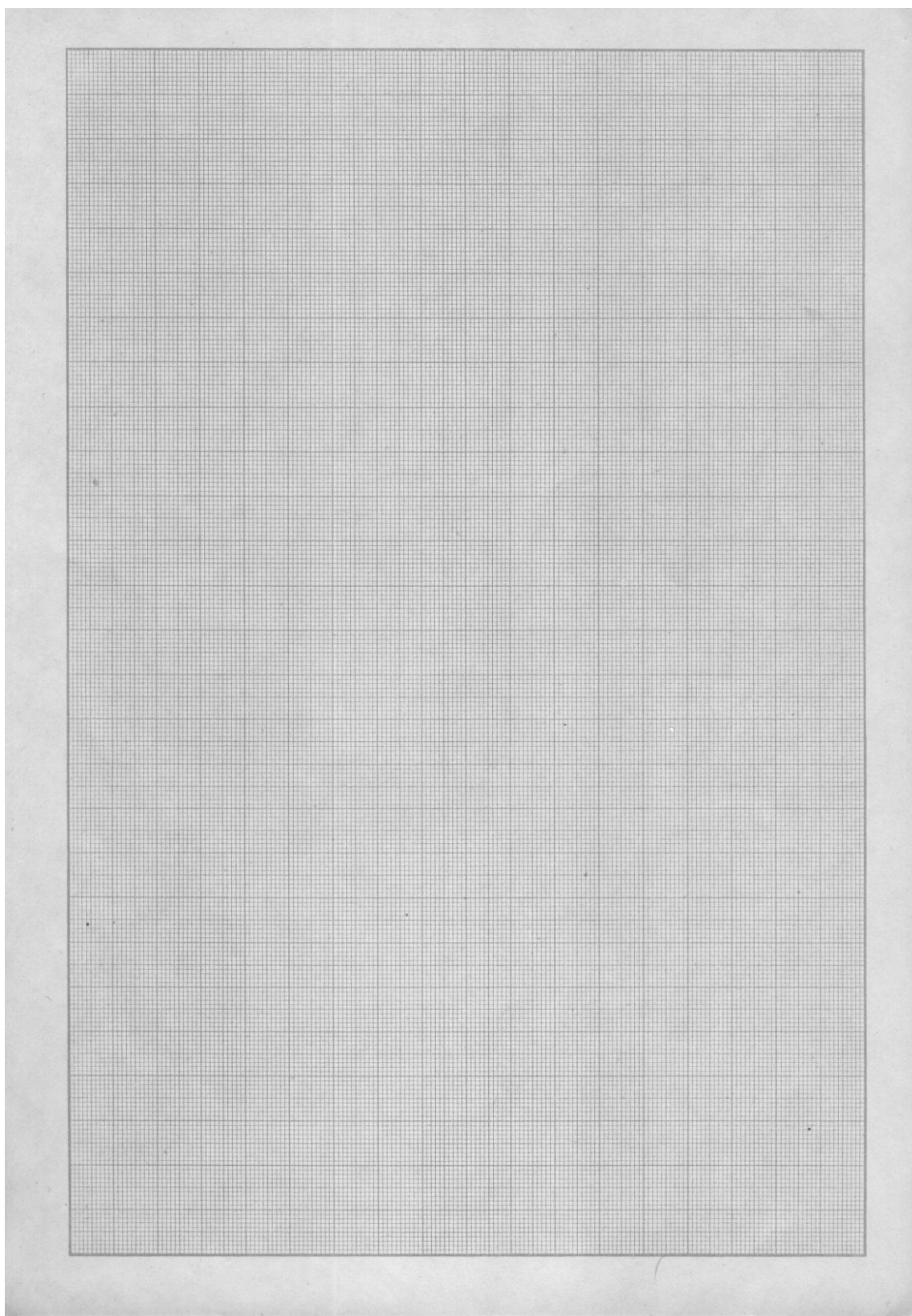
Odważyć 5 porcji nasion grochu po 10 g, zanotować ich początkową masę i umieścić w powyższych roztworach. Po 30, 60 oraz 90 minutach zważyć osuszone bibułą nasiona i zmierzyć ich objętość. Obliczyć zmiany masy i objętości w tabeli 3 i 4 oraz przedstawić na wykresie.

Tabela 3

Masa nasion [g]	Stężenie NaCl [M·dcm ⁻³]				
	0	0,01	0,1	1	3
Początkowa					
Po 30 min					
Po 60 min					
Po 90 min					
Różnica mas [g]					

Tabela 4

Objętość nasion [ml]	Stężenie NaCl [M·dm ⁻³]				
	0	0,01	0,1	1	3
Początkowa					
Po 30 min					
Po 60 min					
Po 90 min					
Różnica objętości [ml]					

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

Ćwiczenie 4. Wpływ pH na pęcznienie

Wykonanie

Odważyć 3 porcje nasion grochu po 10 g i umieścić w roztworach buforowych o pH:
5, 7 oraz 9.

Bufor fosforanowy pH 5	Bufor fosforanowy pH 7	Bufor węglanowy pH 9
97,5 ml roztworu KH_2PO_4	30 ml roztworu KH_2PO_4	85 ml roztworu NaHCO_3
2,5 ml roztworu Na_2HPO_4	70 ml roztworu Na_2HPO_4	15 ml roztworu Na_2CO_3

**Uwaga! Skład roztworów buforowych podano w odniesieniu do 100 ml.
Sporządzić w ilości koniecznej do całkowitego zalania nasion w zlewce.**

Po 2 godzinach osuszyć, zważyć nasiona i obliczyć przyrost masy w procentach.
Wyniki zanotować w tabeli 5.

Tabela 5

pH	Masa suchych nasion m_s [g]	Masa nasion spęczniałych m_z [g]	Różnica mas $m_k = m_z - m_s$ [g]	Przyrost masy [%]
5				
7				
9				

[illegible]

Ćwiczenie 5. Ciśnienie wywołane przez pęczniejące nasiona

Wykonanie

Lejek szklany o średnicy 15 cm wyłożyć bibułą filtracyjną i napęlić do połowy papką gipsową (mieszanina gipsu z wodą w stosunku wagowym 5 : 2). Na powierzchni umieścić 15 nasion grochu i dopełnić lejek papką gipsową. Gdy stożek gipsowy stwardnieje, wyjąć go z lejka i umieścić w szalce Petri'ego zawierającej warstwę wody o grubości 0,5 – 1 cm. Co 30 minut obserwować stożek gipsowy. Wyniki zanotować w tabeli 6.

Tabela 6

Czas [min]	Obserwacje
0	
30	
60	
90	

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice or general note-taking. It consists of approximately 28 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page. The background is plain white, and there are no margins, headers, footers, or other markings present.